

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2003-4-47 (Muafiyet)

Karar Sayısı : 03-66/797-358

Karar Tarihi : 9.10.2003

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Mustafa PARLAK

Üyeler : A. Ersan GÖKMEN, R. Müfit SONBAY, Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ, Rıfki ÜNAL, Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI, Kublay ATASAYAR, M. Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN

B- RAPORTÖRLER: Metin HASSU, Uygur GAZİOĞLU

C- BAŞVURUDA BULUNAN: Fiat Auto Holdings B.V.

Temsilcisi: Sezin TURAN

Güllü Sk. No:1 3. Levent 80630 İstanbul

D- TARAFLAR: - Fiat Auto Holdings B.V.

Prof. Bavicklaan 5, 1183 AT Amstelveen, HOLLANDA

- Fiat-GM Powertrain B.V.

Prof. Bavicklaan 5, 1183 AT Amstelveen, HOLLANDA

E- DOSYA KONUSU: Fiat Auto Holdings B.V. (Fiat Auto)'nin Powertrain Mekanik Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi (Powertrain)'nde bulunan hisselerinin Fiat-GM Powertrain B.V. (Fiat-GM)'ye devri işlemine izin verilmesi veya bu konuda taraflar arasında imzalanan Hisse Satış Anlaşması'na menfi tespit belgesi verilmesi/muafiyet tanınması talebi.

F- DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına en son 30.4.2003 tarih ve 1835 sayı ile giren başvuru üzerine düzenlenen 2.10.2003 tarih, 2003-4-47/MM-03-MH sayılı Muafiyet Ön İnceleme Raporu 6.10.2003 tarih, REK.0.08.00.00/162 sayılı Başkanlık önergesi ile 03-66 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G- RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili Raporda,

- Bildirim konusu Hisse Satış Anlaşması'nın, Fiat Auto S.p.A. (Fiat) ile General Motors Corporation (GM) arasında imzalanan ortak girişim sözleşmesi çerçevesinde, powertrain üretiminin Türkiye'de Fiat ve GM tarafından ortak kontrolle gerçekleştirilmesi amacıyla gerçekleştirilen işlemin bir aşamasını oluşturduğu ve işlemin bütünüyle bir ortak girişim işlemi olarak değerlendirilmesi gerektiği,

- Bildirime konu ortak girişim işleminin 1997/1 sayılı Rekabet Kurulundan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ'in 2/1. maddesinin (c) fıkrası kapsamında yoğunlaşma doğurucu bir işlem oluşturması için taşınması gereken bağımsız bir iktisadi varlık olarak ortaya çıkma şartını taşımaması

sebebiyle anılan Tebliğ kapsamında yoğunlaşma doğurucu bir ortak girişim işlemi olarak değerlendirilemeyeceği,

- 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında rekabeti sınırlayıcı etkileri bulunan bir anlaşma niteliğindeki işleme menfi tespit belgesi verilemeyeceği, ancak Kanun'un 5. maddesinde öngörülen şartları taşıması nedeniyle bildirim konu ortak girişim işlemine 31.7.2001 tarihinden başlamak üzere 5 yıl süre ile bireysel muafiyet tanınmasının yerinde olacağı,

görüşüne yer verilmiştir.

H- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. İlgili Pazar

H.1.1. Ürün Pazarı

Dosya mevcudu bilgilere göre, motor, şanzıman ve aktarma organları gibi otomobillerin en önemli bileşenlerinden oluşan bir bütünü teşkil eden powertrainlerin modele özgü olmaları ve bu nedenle çoğunlukla farklı üretimlerin birbirlerini ikame edememeleri, otomobil üretiminden bağımsız olarak "Powertrain Pazarı" gibi ayrı bir pazarın tanımlanmasını olanaksız kılmaktadır. Bu çerçevede, bildirim konu işlemin konusunun binek otomobiller ve hafif ticari araçlar için üretilen powertrainler olduğu göz önüne alınarak ilgili ürün pazarları "hafif ticari araç pazarı" ve "binek otomobil pazarı" olarak tanımlanmıştır.

H.1.2. Coğrafi Pazar

İlgili ürün olarak tespit edilen binek otomobiller ve hafif ticari araçların ülkemiz genelinde arz ve talep edilen ürünler olması ve farklı homojen pazarlar bulunmaması nedeniyle coğrafi pazar, "Türkiye Cumhuriyeti sınırları" olarak tespit edilmiştir.

H.2. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

H.2.1. İşlemin Niteliği Açısından Değerlendirme

Fiat ve GM , aralarında imzaladıkları "Powertrain Ortak Girişim Anlaşması" ve "Katılım Sözleşmesi" gereği, başta Avrupa ve Latin Amerika olmak üzere değişik bölgelerde yer alan powertrain fabrikalarını Fiat-GM ortak girişimine devretmişlerdir. Dosya mevcudu bilgi ve belgelerden, tarafların powertrain üretimlerini ortak kontrolle yönettikleri bir ortak girişim şirketi vasıtasıyla yapmayı amaçladıkları ve Türkiye pazarında bu amacı, Powertrain'in Fiat-GM ortak girişim şirketine devredilmesi yoluyla gerçekleştirmeye çalıştıkları anlaşılmaktadır. Dolayısıyla önce Fiat Grubunun Koç Grubu ile ortak yönetiminde bulunan Tofaş Türk Otomobil Fabrikası A.Ş. bünyesindeki powertrain üretim tesislerinin ekipman ve işçileri ile birlikte Powertrain'e devri ve akabinde Powertrain'de bulunan Fiat Auto hisselerinin Fiat-GM'ye devri suretiyle aşamalı olarak gerçekleştirilen işlem sonucunda Powertrain, Fiat-GM ortak girişim şirketinin kontrolüne geçecek ve fiili durumda ortak kontrolle yönetilecektir.

Bu noktada ortak girişim işleminin niteliğinin belirlenmesi gerekmektedir. Bir ortak girişim işleminin niteliği (yoğunlaşma doğurucu olup olmadığı), işlemin hangi rekabet kuralları çerçevesinde inceleneceğini belirlemesi bakımından önemlidir. Ortak girişim işlemi, yoğunlaşma doğurucu ise, 4054 sayılı Kanun'un yoğunlaşmaları

düzenleyen 7. maddesi, aksi takdirde aynı Kanun'un teşebbüsler arası anlaşma ve uyumlu eylemlere ilişkin 4. ve 5. maddeleri kapsamında değerlendirilebilmektedir.

H.2.2. 1997/1 sayılı Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ Açısından Ortak Girişim İşlemine İlişkin Değerlendirme

Yukarıda da yer verildiği üzere bildirim konu işlem, Türkiye'de Fiat ve GM'nin kontrolünde powertrain üretimi yapacak bir ortak girişim kurulması işlemidir.

4054 sayılı Kanun'un "Birleşme ve Devralma" başlıklı 7. maddesine dayanılarak çıkarılan 1997/1 sayılı Tebliğ'in "Birleşme ve Devralma Sayılan Haller" başlıklı 2. maddesinin birinci fıkrası (c) bendine göre ortak girişim; "amaçlarını gerçekleştirmek üzere işgücü ve malvarlığına sahip olacak şekilde bağımsız iktisadi bir varlık olarak ortaya çıkan ve taraflar arasındaki veya taraflarla ortak girişim arasındaki rekabeti sınırlayıcı amacı veya etkisi olmayan" oluşumlardır.

Bu çerçevede bildirim konu ortak girişim işleminin yoğunlaşma doğurucu olup olmadığını belirleyebilmek bakımından, öncelikle ortak girişimin bağımsız bir iktisadi varlık olma şartını taşıyıp taşımadığı hususu değerlendirilmiştir.

Bir ortak girişimin tam işlevsel olarak nitelendirilebilmesi, bağımsız bir iktisadi varlığın tüm işlevlerini uzun süreli olarak yerine getirmek üzere kurulmasına ve böylece taraf teşebbüslerin yapısında kalıcı bir değişiklik meydana getirmesine bağlıdır. Buna göre, ana teşebbüslerin bünyesinde belirli bir alanda örneğin araştırma-geliştirme, üretim, dağıtım ya da satış alanlarından birinde faaliyet göstermek üzere kurulan ortak girişimler bağımsız bir iktisadi varlık olma özelliğine sahip değildirler. Öte yandan, "tam işlevsel" kriterinin belirlenmesinde etkili olan bir diğer unsur, ana teşebbüslerin ilgili ürünün alt ve üst pazarlarında varlıklarını sürdürdüğü durumlarda, ana teşebbüslerle ortak girişim arasındaki ilişkinin mahiyetidir. Ortak girişim, ürünlerinin önemli bir bölümünü ana teşebbüslere sağlıyor, piyasadaki diğer teşebbüslere kayda değer biçimde satış yapmıyorsa, bu durum ortak girişimin bağımsız bir iktisadi varlık olarak nitelendirilememesi yönünde bir emare teşkil etmektedir.

Powertrain ortak girişimi otomobil üreticileri Fiat ve GM arasında, otomobillerin temel bileşenlerinden biri olan powertrainler konusunda araştırma-geliştirme ve üretim aşamasında faaliyet göstermek amacıyla kurulmuştur. İlgili pazar bölümünde de ifade edildiği üzere, binek ve hafif ticari araçlar için üretilen powertrainlere yönelik bir ilgili ürün pazarının varlığından söz edilememektedir ve teknik zorunluluklardan dolayı ortak girişimin, Fiat ve GM'nin otomobillerine özel olarak ürettiği ürünleri başka herhangi bir marka araç üreticisine satma şansı bulunmamaktadır.

Nitekim Fiat yetkilileri de, Powertrain'in üretiminin yalnızca Türkiye'deki Tofaş fabrikasında üretilen modellerle yurt dışında üretilen Fiat modellerinde kullanılan powertrainlere ilişkin olduğunu, başka markalara satış yapma amacının zaten var olmadığını, çok özel durumlarda özel anlaşmalar dışında bunun teknik olarak da mümkün bulunmadığını ifade etmişlerdir. Dolayısıyla tarafların Fiat-GM'yi kurmaktaki temel amacının kendi ürettikleri otomobillerin powertrainlerinin geliştirilmesi ve

üretimi konusunda sinerji yaratmak olduğu, genel olarak otomotiv piyasasına powertrain sağlayacak bir teşebbüs kurmak olmadığı anlaşılmaktadır.

Bu çerçevede Powertrain ortak girişiminin tam işlevsellik şartını taşımadığı ve bildirim konusu işlemin 1997/1 sayılı Tebliğ anlamında bir yoğunlaşma olarak değerlendirilemeyeceği kanaatine ulaşılmıştır.

H.2.3. 4054 Sayılı Kanun'un 4. ve 5. Maddeleri Açısından Ortak Girişim İşlemine İlişkin Değerlendirme

Powertrain ortak girişiminin tam işlevsel nitelikte olmaması nedeniyle bildirim konusu işlem, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında rekabeti sınırlayıcı etkilerinin yanı sıra, işleme menfi tespit belgesi verilmesi veya muafiyet tanınması talepleri bakımından da incelenmiştir:

Daha önce de belirtildiği üzere Fiat Auto'nun Powertrain'de bulunan hisselerini Fiat-GM'ye devretmesi suretiyle Türkiye'de kurulan ortak girişimin temelini, Fiat ile GM grupları arasında imzalanan 24.7.2000 tarihli ortak girişim sözleşmesi oluşturmaktadır. Söz konusu sözleşme, Fiat ve GM'nin powertrainin geliştirilmesi ve üretimi konusunda kuracakları ortak girişime ilişkin esasları ve taraflar arası ilişkileri düzenlemektedir. Anılan ortak girişim sözleşmesi, Türkiye'de oluşturulan Powertrain ortak girişimi bakımından da Fiat ve GM'in ilişkilerini düzenlemektedir. Sözleşmenin "Münhasırlık ve Rekabet Etmeme" başlıklı 8. maddesi ise, Fiat ve GM'nin ürettikleri otomobillerde kullanacakları powertrainleri, münhasıran Powertrain ortak girişiminden satın almalarını öngörmektedir. Ayrıca yine aynı madde, Fiat ve GM'ye ortak girişimin faaliyetlerini yürüttüğü bölgede ortak girişim dışında powertrain işi konusunda (gerek lisans yoluyla, gerekse powertrain alımı veya satımı konusunda yapılacak anlaşmalarla) faaliyet göstermeme yasağını getirmektedir.

İşleme Türkiye coğrafi pazarı açısından bakıldığında; GM'nin Türkiye'de powertrain ya da otomobil üretim faaliyeti bulunmamaktadır, Fiat ise Türkiye pazarındaki powertrain faaliyetlerini tamamıyla Powertrain ortak girişimine devretmektedir ve devirden sonraki dönemde powertrain işiyle iştigal etmeyeceğini taahhüt etmektedir. Bu çerçevede ortak girişimin Türkiye coğrafi pazarında gerçekleşen boyutu bakımından, taraflar arasında ya da ortak girişimle taraflar arasında rekabetin sınırlanması sonucuna yol açması söz konusu değildir. Öte yandan, tarafların ortak girişim sözleşmesinde üzerinde anlaştıkları ilgili coğrafi pazarlarda birbirleriyle münhasır çalışma ve rekabet etmeme yükümlülüklerinden dolayı, kurulan ortak girişimin, tarafların Türkiye'de başka teşebbüslerle powertrain üretimi konusunda işbirliği yapma imkanını ortadan kaldırması nedeniyle, rekabeti sınırlayıcı boyutu bulunmaktadır ve işleme menfi tespit belgesi verilmesi mümkün değildir. Bu nedenle bildirim formundaki talep doğrultusunda ortak girişim işlemi 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde sayılan bireysel muafiyet şartları bakımından değerlendirilmiştir.

Malların Üretim ve Dağıtımını ile Hizmetlerin Sunumunda Yeni Gelişme ve İyileşmelerin ya da Ekonomik veya Teknik Gelişmenin Sağlanması

Fiat ve GM arasında kurulan powertrain ortak girişimi, motor ve şanzıman üretimi konusunda kalite artışı gerçekleştirmeyi, fabrika optimizasyonu sağlamayı,

yakıt tüketimi ve emisyon değerlerinin azaltılmasını sağlamayı, yeni teknolojiler geliştirmeyi ve otomotiv sektöründe büyük önem taşıyan ölçek ekonomilerinden yararlanmayı amaçlamaktadır. İşlem, özellikle Fiat ve GM'in bünyelerindeki otomotiv şirketlerinin ürettikleri otomobillerde kullanılacak powertrainlerde ortak teknoloji geliştirilmesine yardımcı olacaktır. Bu bakımdan söz konusu işlemin özellikle malların üretimi konusunda önemli bir ekonomik ve teknik gelişme sağlayacağı kanaatine varılmıştır.

Tüketicinin Bundan Yarar Sağlaması

Rekabeti sınırlayıcı etkileri olan bir anlaşmanın muafiyet alabilmesi için, yukarıda değinilen malların dağıtımı veya hizmetlerin sunulmasından elde edilen iyileşmenin tüketiciye yansıtılması gerekmektedir. Otomotiv tüketicilerinin satın aldıkları üründen beklentileri arasında performans, yakıt tüketimi, güvenlik, dayanıklılık, uygun fiyat ve düşük bakım-onarım maliyetleri gibi unsurlar yer almaktadır. Söz konusu beklentilerin karşılanabilmesi bakımından, otomobillerin motor, şanzıman ve aktarma organlarından oluşan powertrainlerinin teknik yapısı büyük önem teşkil etmektedir. Kurulan ortak girişim sonucu Fiat ve GM'nin ürettiği otomobillerde kullanılacak powertrainlerde ortaya çıkan teknik ve ekonomik gelişmelerin de yukarıdaki beklentilerini karşılamak anlamında tüketicilere doğrudan yansıyacağı anlaşılmıştır. Bu bakımdan bildirim konu işlem sonucunda tüketicilerinde yarar sağlayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

İlgili Pazarın Önemli Bir Bölümünde Rekabetin Ortadan Kalkmaması

Ortak Girişimin taraflarını oluşturan Fiat ve GM'nin her ikisinin de işlem öncesinde Türkiye'de otomotiv piyasasında faaliyetleri bulunmaktadır. Fiat, Koç Grubuyla ortak kontrol ettiği Tofaş aracılığıyla Türkiye'de bildirim konu işleme Fiat-GM Powertrain ortak girişimine devrettiği powertrain üretimini de kapsayan otomobil üretimi ve yurtdışından otomobil ithalatı alanında faaliyet göstermektedir. GM ise Opel Türkiye aracılığıyla, Türkiye'de otomobil ithalatı ve dağıtımı alanında faaliyet göstermektedir. Ancak Türkiye'de powertrain ya da otomobil üretimi alanlarında faaliyet göstermemektedir. Bildirim konu işlem sonrasında Türkiye'deki powertrain üretimi Fiat ve GM'nin ortak kontrolünde gerçekleşecek, teşebbüsler alt pazar olan otomobil ithalatı ve dağıtımında rekabet etmeye devam edeceklerdir. Diğer taraftan markalar arası rekabetin çok yoğun bir biçimde yaşandığı sektörde Türkiye'de Fiat ve GM, pazar payları kendilerinininkine yakın, çok sayıda teşebbüsle rekabet halindedirler. Bu nedenle bildirim konu işlem Türkiye'de binek otomobil ve hafif ticari araç pazarında rekabeti ortadan kaldıracak bir etkiye yol açmayacaktır.

Rekabetin (a) ve (b) Bentlerindeki Amaçların Elde Edilmesi İçin Zorunlu Olandan Fazla Sınırlanmaması

Bu koşul gereği, tüketicilere yansıtılan ekonomik gelişme veya iyileştirmenin elde edilmesinde, rekabeti daha az sınırlayan bir yöntem mevcut ise, söz konusu anlaşmaya muafiyet tanınmamaktadır. GM'nin Türkiye'de powertrain veya otomobil üretimine ilişkin faaliyetleri bulunmamaktadır. Bu nedenle yukarıda da açıklandığı üzere, bildirim konu işlem sonucunda Türkiye coğrafi pazarı bakımından, Fiat ve GM arasında rekabetin sınırlanması gibi bir etki söz konusu olmayacaktır. Öte yandan, Taraflar aralarında imzaladıkları ana ortak girişim sözleşmesi gereği,

powertrain üretimi ve geliştirilmesi konusunda ilgili bölgelerde birbirleriyle münhasır çalışma ve rekabet etmeme konusunda taahhüt altına girmişlerdir. Ancak bu sınırlama, taraflar arasında kurulan ortak girişimde ortaya çıkacak know-how'ın korunması, taraflardan herhangi birisinin ortak girişimde elde edilen know-how'ı, rakip bir teşebbüsle anlaşma yapmak suretiyle haksız biçimde diğer bir platforma taşınmasının engellenmesi bakımından önemli ve gereklidir. Bu nedenle söz konusu sınırlamalar, taraflar arasında varılan anlaşma gereği ortaya çıkacak teknik gelişmeler ve tüketici faydası göz önünde tutulduğunda makul bulunmuş ve, bildirim konu işlem bakımından 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde öngörülen son şartın da sağlandığı, bu çerçevede bildirim konu ortak girişim işlemine bireysel muafiyet tanınabileceği kanaatine ulaşılmıştır.

İ- SONUÇ

Yukarıda yer verilen tespit ve değerlendirmeler ışığında,

1. Fiat Auto Holdings B.V. ile Fiat-GM Powertrain B.V arasında, Powertrain Mekanik Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi'nin hisselerinin devri konusunda imzalanan Hisse Satış Anlaşması'nın, Fiat Auto ile General Motors Corporation arasında imzalanan bir sözleşme çerçevesinde, powertrain üretiminin Türkiye'de Fiat ve GM tarafından ortak kontrolle gerçekleştirilmesi amacıyla gerçekleştirilen işlemin bir aşamasını oluşturduğu anlaşıldığından, işlemin bir ortak girişim işlemi olarak değerlendirilmesine,
2. Bildirim konu ortak girişim işleminin 1997/1 sayılı Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ'in 2/1. maddesinin (c) bendi kapsamında yoğunlaşma doğurucu bir işlem kabul edilmesi için gereken bağımsız bir iktisadi varlık olarak ortaya çıkma şartını taşımadığına, dolayısıyla anılan Tebliğ kapsamında yoğunlaşma doğurucu bir ortak girişim işlemi olarak değerlendirilemeyeceğinden Rekabet Kurulunun iznine tabi olmadığına,
3. 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında rekabeti sınırlayıcı etkileri bulunan bir anlaşma niteliğindeki işleme menfi tespit belgesi verilemeyeceğine, ancak Kanun'un 5. maddesinde öngörülen şartları taşıması nedeniyle bildirim konu ortak girişim işlemine 31.7.2001 tarihinden başlamak üzere 5 yıl süre ile bireysel muafiyet tanınmasına,

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.